

Možnost a skutečnost

Užijeme-li – aspoň zkusmo – Aristotelova dělení ‚skutečností‘ (věcí) na možné a skutečné (a to dokonce podle ‚rodu‘ – a Aristotelés to připouští, že ‚jsoucno‘ může být obojí, možné i skutečné), a víme-li přitom, že každá skutečnost (věc, jsoucno) je děj, událostné dějství, pak musíme přijmout závěr, že vše, o čem máme za to, že je ‚jsoucí‘ (tedy právě jsoucno, pravá událost), je v jistém smyslu zároveň možné a zároveň skutečné, nebo přesněji (podle našeho způsobu), že zároveň ‚jest‘ a zároveň ‚není‘ (tj. ‚jest pouze v možnosti‘). Ostatně to vyplývá z toho, že neuznáváme nic, co bychom mohli určovat jako nějaký substrát, který by se sám onoho událostného děje neúčastnil, ale stal by se jen (a není jasné, jakým způsobem) jeho ‚nositel‘. Je to tedy samo (pravé, tj. vnitřně integrované) jsoucno, které je v pohybu. A k tomu musíme ovšem dodat, že je v pohybu celé najednou, nikoli po částech, po etapách, vždy jen v té které aktuální fázi. A právě proto musíme odmítnout myšlenku, že by jen část měnícího se (pohybujícího se) jsoucna byla možná a jen část skutečná. Právě naopak: každé pravé jsoucno, tj. každá pravá událost již tím, že se děje, je v každém okamžiku (a tím spíš jako celek v čase) zároveň možná i skutečná. A navíc nesmíme do sféry aktuální uskutečnění započítávat i to, co už proběhlo, co se už stalo skutečným, neboť ono to přece okamžitě aktuálně skutečným být přestalo a stalo se to minulostí, něčím, co sice už skutečné bylo, ale pak hned pominulo.

(Písek, 150831-6.)